

FELTHÅNDBOK²⁰¹⁶

for praktisering av
Norsk PEFC Skogstandard

NORTØMMER AS

Norsk Skogsertifisering AS

INNHOOLD

Forord	3
Forvalteransvar og planlegging	4
Kravpunkt 1. Forvalteransvar og skogsertifiseringsavtale	4
Kravpunkt 2. Arbeidskraft og sikkerhet	5
Kravpunkt 3. Planlegging i skogbruket	6
Kravpunkt 4. Skogsveger	10
Kravpunkt 5. Friluftsliv	12
Kravpunkt 6. Samiske rettigheter	12
Kravpunkt 7. Bevaring av skogarealet	13
Kravpunkt 8. Genbevaring – skogstrær	13
Kravpunkt 9. Åpenhet om miljøinformasjon	14
Hogst og skogbrukstiltak	15
Kravpunkt 10. Hogst	15
Kravpunkt 11. Avfall og forurensning	16
Kravpunkt 12. Livløpstrær og døde trær	17
Kravpunkt 13. Terrengtransport	19
Kravpunkt 14. Langsiktig virkesproduksjon	21
Kravpunkt 15. Markberedning	22
Kravpunkt 16. Treslagsfordeling	23
Kravpunkt 17. Bruk av plantevernmidler	24
Kravpunkt 18. Gjødsling og næringsbalanse	25
Kravpunkt 19. Bruk av utenlandske treslag	25
Kravpunkt 20. Skogreising og treslagsskifte	26
Særskilte miljøverdier	28
Kravpunkt 21. Nøkkelbiotoper	28
Kravpunkt 22. Hensyn til rovfugler og ugler	32
Kravpunkt 23. Hensyn til tiurleik	33
Kravpunkt 24. Vannbeskyttelse	35
Kravpunkt 25. Myr og sumpskog	37
Kravpunkt 26. Brannpåvirket skog	38
Kravpunkt 27. Kulturminner og kulturmiljøer	38
Vedlegg	40

FORORD

Denne felthåndboken er en videreføring av felthåndboken fra 2006, men er oppdatert med dagens standard og vår praktisering av denne.

PEFC Norges skogsertifiseringssystem består av flere dokumenter som klargjør kravene til skog- og sporbarhetsertifisering. Denne håndboken er hovedsakelig knyttet opp mot PEFC N 02 Norsk PEFC Skogstandard. Norsk PEFC Skogstandard for bærekraftig norsk skogbruk 2016 har 27 kravpunkter.

Hvert kravpunkt i standarden har en kort beskrivelse av hva man ønsker å oppnå. Videre inneholder kravpunktene beskrivelser av konkrete krav som beskriver hva skogeier må oppfylle for å nå målene om bærekraftig forvaltning. Disse kravene kan være presisering av lovpålagte plikter knyttet til forvaltning av skogeiendommen generelt. Det kan også være krav til planlegging eller dokumentasjon på eiendomsnivå, eller konkrete krav som skal følges ved gjennomføring av hogst og skogbehandling. Kravene gjelder for hele skog-eiendommen, ikke bare arealet som berøres av den enkelte drift.

Kravpunktene presenteres under tre hovedtemaer:

1. Forvalteransvar og planlegging
2. Hogst og skogbrukstiltak
3. Særskilte miljøverdier

Felthåndboken inneholder en ordrett gjengivelse av alle kravpunktene, i tillegg til en forklaring til enkelte kravpunkter fra PEFC Norge. Hensikten med forklaringene er å unngå uklarhet rundt eller feilaktig tolkning av kravpunktene, herunder definisjon på toleranse-grenser ved etterlevelse av enkelte av kravpunktene.

NORTØMMER og Norsk Skogsertifisering konkretiserer hvordan enkelte kravpunkter skal praktiseres for medlemmer tilknyttet Norsk Skogsertifisering og skogeiere som inngår i NORTØMMER sitt gruppesertifikat. Disse konkretiseringene er ikke generelle, men skal i størst mulig grad gjenspeile næringens forståelse av standarden. Det kan være enkelte mindre forskjeller rundt praktisering av standarden og spesielt krav til rutiner knyttet opp mot dette.

Ved referanse til Plan- og oppfølgings skjema (PO-skjema) i denne håndboken, menes det til enhver tid gjeldende verktøyet for planlegging av skogtiltak som benyttes av organisasjonen, digitalt eller på papir.

Oslo, januar 2017

Norsk Skogsertifisering AS

NORTØMMER AS

FORVALTERANSVAR OG PLANLEGGING

Kravpunkt 1. Forvalteransvar og skogsertifiseringsavtale

Kravpunktet skal sikre at skogeier planlegger og gjennomfører skogbrukstiltak i samsvar med lovverket og at salg av tømmer til PEFC sertifisert tømmerkjøper gjennomføres i samsvar med undertegnet avtale.

Krav:

Forvalteransvar

Skogen skal forvaltes bærekraftig, slik at den gir økonomisk avkastning til skogeier, lokal og nasjonal verdiskaping og et positivt klimabidrag, samtidig som hensynet til friluftsliv og miljøverdier ivaretas.

Skogeier som etter Lov om eiendomsregistrering (matrikkellova) har eiendomsrett til skogen er ansvarlig for at planlegging og gjennomføring av skogbrukstiltak skjer i samsvar med lover og forskrifter som regulerer skogbruk og Norsk PEFC Skogstandard. Skogeier er også ansvarlig for at den som utfører arbeid i skogen har kunnskap om skogens kjente miljøverdier.

Også der det er meldeplikt eller søknadsplikt for hogst eller skogbrukstiltak skal skogeier planlegge tiltakene slik at de er i samsvar med kravene i Norsk PEFC Skogstandard. Gjennomføringen av tiltakene skal i tillegg være i tråd med eventuelle krav satt av skogbruksmyndighetene ved behandlingen av meldingen/søknaden. Der det ikke er meldeplikt for hogst eller skogbrukstiltak har skogeier plikt til å ha oversikt over miljøverdier og å ta hensyn, om nødvendig ved å avstå fra hogst.

Skogeiers ansvar og kunnskapsplikt gjelder uavhengig av egen kompetanse. Har ikke skogeier tilstrekkelig kompetanse, må slik kompetanse skaffes til veie. Skogeiers ansvar er begrenset til de opplysningene som er tilgjengelige i offentlige registre eller er av en slik art at det er naturlig at skogeier er kjent med opplysningene.

Gjennom skogforvaltningen skal en sørge for tilstrekkelig beskyttelse av skogen mot ulovlig hogst, ulovlig arealbruk, ulovlig initierte branner og andre ulovlige aktiviteter.

Skogeier skal forvalte skogen ut i fra relevante vitenskapelige forskningsresultater og der det er hensiktsmessig å bruke lokal kunnskap og erfaring om skogbruk og skogbehandling.

Skogeier har plikt til å bidra til finansiering av fellestiltak for kunnskapsutvikling i skogbruket, jf. gjeldende FoU-avgift.

Skogsertifiseringsavtale

Før salg av tømmer kan skje, skal det ved gruppesertifisering foreligge underskrevet skogsertifiseringsavtale som regulerer plikter og ansvar knyttet til etterlevelse av Norsk PEFC Skogstandard.

Forklaring til kravpunkt 1. Forvalteransvar og skogsertifiseringsavtale

Det er i kravpunktet satt krav om at det skal foreligge en underskrevet skogsertifiseringsavtale som regulerer plikter og ansvar for å etterleve Norsk PEFC Skogstandard. Kravet til innholdet i en slik avtale er beskrevet i PEFC N 03.

Plikten til å bidra til finansiering av fellestiltak for kunnskapsutvikling i skogbruket er i dag oppfylt ved å betale den lovpålagte FoU-avgiften. Dersom denne erstattes av en ikke lovpålagt ordning, vil skogeier være pliktig til å bidra med finansiering av denne.

PRAKTISERING:

Dagens standard tydeliggjør skogeiers forvalteransvar i langt større grad enn tidligere. Det er viktig at skogeier er innforstått med hvilket ansvar han/hun har ved å selge sertifisert tømmer, ref. sertifiseringsavtalen som skal undertegnes.

Kravpunkt 2. Arbeidskraft og sikkerhet

Kravpunktet skal sikre at skogbrukstiltak i skogeiers egen regi og som bestilling utføres iht. gjeldende lover og forskrifter om arbeidsmiljø og sikkerhetsbestemmelser.

Krav

Skogeier som utfører hogst eller andre skogbrukstiltak i egen skog skal ha relevant kunnskap om arbeidsteknikk, sikker bruk av anvendt utstyr og offentlige bestemmelser om vern av helse, miljø og sikkerhet.

Skogeier skal påse at skogbrukstiltak utført som bestilling dokumenteres i forhold til offentlige bestemmelser om vern av helse, miljø og sikkerhet og i samsvar med inngåtte avtaler og tariffbestemmelser for norske lønns- og arbeidsvilkår. Avtale om skogbrukstiltak skal normalt skje skriftlig mellom partene.

Skogeier er ansvarlig for at de som utfører hogst og skogbruks-tiltak har tilstrekkelig kompetanse. Kompetansen hos egne ansatte og innleid arbeidskraft skal fortrinnsvis være på nivå med relevante kompetansemål for det aktuelle arbeidsfeltet i fag- og yrkesutdanningen for skogfaget. For praktiske oppgaver vil Aktivt Skogbrukskurs eller tilsvarende være dekkende.

PRAKTISERING:

Avtale om skogbrukstiltak skal normalt skje skriftlig mellom partene. Dette er en presisering fra tidligere standard, og som et minimum kreves dette på de vanligste skogbruksstiltakene i forbindelse med hogst og skogkultur.

Skriftlige avtaler må fange opp skogeiers forpliktelser, spesielt de to siste avsnittene i dette kravpunktet.

NORTØMMER/Norsk Skogsertifisering har maler for skriftlige avtaler tilgjengelig. NORTØMMER og Norsk Skogsertifisering har i tillegg utarbeidet et eget skjema for entreprenørdokumentasjon.

Alle som gjennomfører operative tiltak i skogen skal i løpet av de siste 3 år ha gjennomført kurs i de deler av Norsk PEFC Skogstandard som er relevant for deres arbeid.

HMS kravene gjelder også for risiko for skade på 3. person. Ved opplegging av tømmer i områder med mye trafikk må tømmerlunner merkes med varselplakat om rasfare.

Annen risiko for skade på 3.-person ifm. skogbrukstiltak bør vurderes varslet. NORTØMMER/Norsk Skogsertifisering har varslingsplakater eller maler for dette tilgjengelig.

Kravpunkt 3. Planlegging i skogbruket

Kravpunktet skal sikre at både den langsiktige og operative planleggingen i skogbruket ivaretar de krav som er stilt til bærekraftig forvaltning av skogressursene.

Krav

Mål for planleggingen

Planleggingen skal sikre at eiendommen på kort og lang sikt forvaltes i tråd med de krav som er satt i Norsk PEFC Skogstandard.

Planlegging og gjennomføring av skogbruksaktivitet på eiendommen skal være basert på et mål om å drive et langsiktig og bærekraftig skogbruk som ivaretar hensynene til:

- skogeiers økonomiske avkastning
- langsiktig skogproduksjon
- framtidige avvirkningsmuligheter
- skogens bidrag til opptak og lagring av karbon
- biologisk mangfold
- friluftsliv
- kulturminner
- erosjon- og rasfare
- vannressurser

Gjennom planleggingen skal skogeier avklare om det er spesielle langsiktige mål for skog-eiendommen utover dette.

Langsiktig, strategisk planlegging

Skogeier skal ha en skogbruksplan eller tilsvarende tilpasset eiendommens størrelse og bruk av skogarealet. Dette innebærer:

- Sammenhengende teiger over 10.000 dekar produktiv skog skal ha landskapsplan, som skal revideres hvert 10. år
- Mindre eiendommer skal enten ha:
 - en skogbruksplan med miljøregistreringer, jf. kravene i forskrift om tilskudd til skog bruksplanlegging, som revideres fortløpende eller hvert 15-20 år, eller
 - en miljøplan, jf. kravpunkt 21, som sammen med kontinuerlig oppdaterte data fra ulike databaser legges til grunn for den langsiktige planleggingen av eiendommen. Krav om revisjon av miljøplanen følger av kravpunkt 21.

Følgende skal være tilgjengelig for den langsiktige, strategiske planleggingen i skogbruket:

- Kart som viser eiendomsgrenser, topografi, veinett i skogen, bonitet og treslag.
- Opplysninger om alder og stående volum.
- Opplysninger om områder med spesielle restriksjoner (vernskog, prioriterte arter, utvalgte naturtyper, naturreservatet m.m.).
- Nøkkelbiotoper kartfestet på eiendommen
- Angivelse av mulig gjennomsnittlig hogstkvantum de neste 30 årene.

Planleggingen skal bidra til kontinuerlig forbedring i skogbruket, bl.a. for å unngå eller redusere negative konsekvenser.

Operativ planlegging

For den operative planleggingen skal i tillegg følgende være tilgjengelig:

- Opplysninger fra offentlig miljødatabaser der truede arter, truede naturtyper, nasjonalt viktige naturtyper (A-verdi) etter DN Håndbok 13 og kulturminner er stedfestet.
- Opplysninger om kjente tiurleiker og reirplasser for rovfugler og ugler.

Rutinene for konsultasjon av eksterne kilder for miljøinformasjon ved planlegging av hogst, skogreising og treslagsskifte og markberedning er beskrevet i de aktuelle kravpunktene.

Nærmere om landskapsplan

For sammenhengende teiger med over 10.000 dekar produktiv skog, skal det være utarbeidet en egen landskapsplan som viser hvordan bestandsovergripende, landskapsøkologiske hensyn ivaretas ved planlegging og forvaltning av skogen. Eksisterende landskapsplaner skal være oppdatert i samsvar med standarden innen utgangen av 2017, og deretter revideres minst hvert 10. år.

I tillegg til mest mulig oppdaterte data om skogen, skal planleggingen ta utgangspunkt i en vurdering av utviklingen av skogen i forrige planperiode, erfaringer knyttet til skogbehandling og oppfølging av planen i perioden, samt nytt regelverk og ny kunnskap.

Hovedformålet med planen er å klargjøre utfordringer, muligheter og interessekonflikter mellom ulike brukerinteresser, og å utarbeide en langsiktig strategi for forvaltning av teigen som sikrer en bærekraftig ressursforvaltning og et positivt klimabidrag.

Planen skal vise eller omtale:

- Avgrensningen av teigen
- Skogressursene
- Skogsveier
- Mye brukte stier
- Spesielt viktige områder for friluftslivet
- Områder med spesielle restriksjoner (vernskog, prioriterte arter, utvalgte naturtyper, naturreservater m.m.)
- Nøkkelbiotoper
- Forekomster av truede arter
- Viktige viltbiotoper
- Truede naturtyper, og nasjonalt viktige naturtyper (A-verdi) etter DN Håndbok 13
- Viktige kulturminner
- Områder med spesiell fare for erosjon og ras
- Områder med spesiell betydning for beskyttelse av vannressurser

De ulike verdiene skal beskrives i planen og det skal utarbeides en strategi for forvaltning av teigen som sikrer at de ulike interessene blir ivarettatt på en tilfredsstillende måte. Herunder skal det utarbeides:

- En avvirkningsstrategi, inkl. et beregnet mulig gjennomsnittlig hogstkvantum i planperioden.
- En investeringsstrategi som sikrer en tilfredsstillende infrastruktur i skogen, en langsiktig bærekraftig ressursforvaltning og et positivt klimabidrag.
- Retningslinjer for gjennomføring av ulike skogbrukstiltak. Disse skal bl.a. omfatte retningslinjer for valg av hogstform, og en avklaring av eventuelle arealer egnet for lukket hogst eller som ved bevisst stell kan bli egnet for det.

I planene skal det dokumenteres at minst 5 % av det produktive skogarealet forvaltes som biologisk viktige områder. I tillegg til nøkkelbiotoper og skog vernet som naturreservat eller nasjonalparker, kan skogeier velge blant arealer av følgende skogtyper for å oppfylle arealkravet:

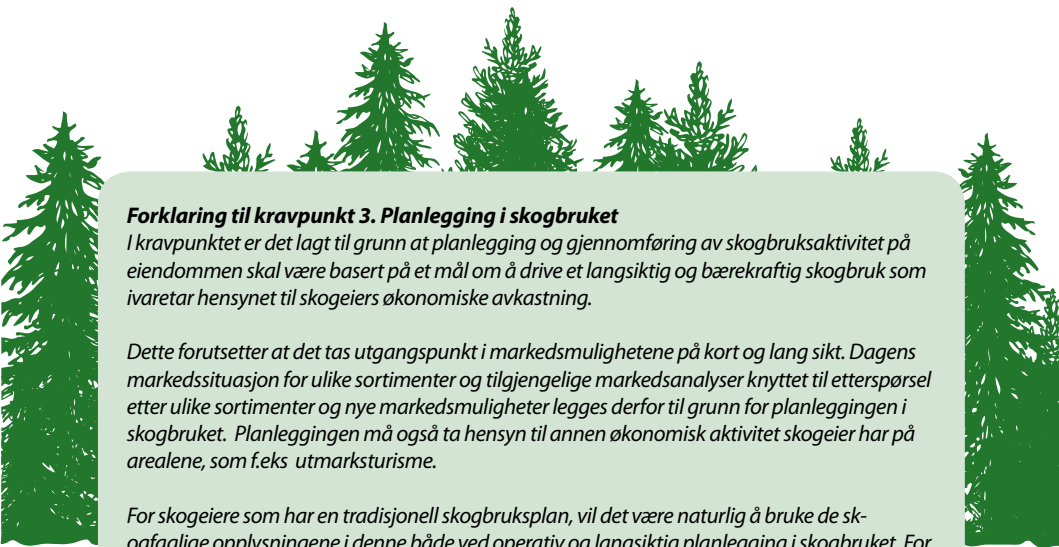
- Gammel skog / gammel naturskog
- Kalkskog, også yngre kalkskog, der den forvaltes planmessig for å ta vare på arts mangfold
- Sumpskog / myrskog
- Edellauvskog
- Hagemarkskog
- Kystgranskog / kystfuruskog
- Brannpåvirket skog
- Kantsoner
- Tresatt impediment innenfor eller inntil biologisk viktige områder (maksimalt 25 % av arealet)

- Arealer med prioriterte arter
- Utvalgte naturtyper eller truede naturtyper
- Tiurleiker og andre viktige viltbiotoper
- Hekkelokaliteter for rovfugl og ugler
- Viktige naturtyper

Kravet om kartfesting av minst 5 % av det produktive skogarealet er knyttet til landskapsplanen. For øvrig dokumenteres dette gjennom fylkesvis statistikk.

I landskapsplanen skal det avklares eventuelle behov for å gjennomføre skjøtselstiltak for å utvikle verdiene i de biologisk viktige områdene.

Et sammendrag eller et utdrag av skogbruksplanen og landskapsplanen skal, på forespørsel, gjøres offentlig tilgjengelig. Opplysninger av konfidensiell art kan utelates, jf. miljøinformasjonsloven.

Forklaring til kravpunkt 3. Planlegging i skogbruket

I kravpunktet er det lagt til grunn at planlegging og gjennomføring av skogbruksaktivitet på eiendommen skal være basert på et mål om å drive et langsiktig og bærekraftig skogbruk som ivaretar hensynet til skogeiers økonomiske avkastning.

Dette forutsetter at det tas utgangspunkt i markedsmulighetene på kort og lang sikt. Dagens markedssituasjon for ulike sortimenter og tilgjengelige markedsanalyser knyttet til etterspørsel etter ulike sortimenter og nye markedsmuligheter legges derfor til grunn for planleggingen i skogbruket. Planleggingen må også ta hensyn til annen økonomisk aktivitet skogeier har på arealene, som f.eks. utmarksturisme.

For skogeiere som har en tradisjonell skogbruksplan, vil det være naturlig å bruke de skogfaglige opplysningene i denne både ved operativ og langsiktig planlegging i skogbruket. For skogeiere som ikke har slik plan, vil de skogfaglige dataene som ligger i databasene Gårdskart og Kilden (spesielt SAT-SKOG data) være tilstrekkelig til å dekke kravet om opplysninger om skogressursene.

Også de nødvendige opplysningene om miljøverdier vil i all hovedsak være tilgjengelig i offentlige databaser. Unntaket er tiurleiker og reirplasser for rovfugler og ugler der skogeier vil kunne måtte innhente opplysninger på annen måte, jf. kravpunktene 22 og 23.

PRAKTISERING:

Alle skogeierdommer uansett størrelse på det produktive skogarealet skal ha en plan, enten i form av en tradisjonell skogbruksplan eller tilgjengelig informasjon på internett, i hovedsak Kilden (<http://kilden.skogoglandskap.no>) og Gårdskart (<http://gardskart.skogoglandskap.no>). En enkel angivelse av mulig gjennomsnittlig hogstkvantum de neste 30 årene er å ta sum av stående volum i hogstklassene IV og V, og dele på 30.

Sertifikatholderne oppfordrer skogeierne til å lage mest mulig av landskapsplanen selv. Kravet til innhold er i den siste versjonen av standarden blitt mer spesifisert slik at de aller fleste eldre planene må oppdateres.

Kravet til operativ planlegging i standarden blir ivarettatt gjennom utfylling av PO- skjema, med kartvedlegg. Dato for sjekk av offentlige databaser for miljøinformasjon er viktig å notere.

Kravpunkt 4. Skogsveger

Kravpunktet skal sikre at skogsveger bygges på en slik måte at det gis gode skogbruksmessige løsninger samtidig som miljømessige forhold ivaretas.

Krav

Ved planlegging og bygging av skogsveger skal hensyn til friluftsliv, miljøverdier og fare for flom, erosjon og løsmasseskred vektlegges, i tillegg til de rent skogbruksmessige og annen næringsmessig arealbruk. Det skal ikke bygges veg i nøkkelbiotoper uten at det på forhånd er avklart at det kan gjøres, jf rutinene for endring av nøkkelbiotoper i kravpunkt 21 «Nøkkelbiotoper».

Trasévalg og vegstandard skal planlegges slik at naturinngrepene blir minst mulig. Linjeføringen skal i størst mulig grad tilpasses landskapet og vegen skal bygges lett i terrenget.

Ved planlegging av nye veganlegg skal skogeier dokumentere at veibygging over områder med registrerte spesielle miljøverdier unngås. I større sammenhengende skogarealer som har spesielle verdier for miljøvern eller friluftsliv og lite omfang av tekniske inngrep, skal nye veganlegg søkes unngått.

I marginale skogstrøk hvor annen bruk av arealene enn rent skogbruk er av vesentlig betydning, skal enkle vegløsninger som traktorveger og vinterbilveger prioriteres.

Forklaring til kravpunkt 4. Skogsveger

Det er et krav at nye veganlegg skal søkes unngått i større sammenhengende skogarealer som har spesielle verdier for miljøvern eller friluftsliv og lite omfang av tekniske inngrep. Uttrykket «søkes unngått» innebærer at det i slike områder settes større krav til å dokumentere behovet for veier enn i andre områder, i forhold til miljøverdier og friluftsliv. I de tilfeller det bygges vei i slike områder, skal det legges spesiell stor vekt på miljøtilpasning i form av bl.a. vegstandard, trasevalg og linjeføring.

PRAKTISERING:

Kravpunktet følger lov- og forskriftskrav. Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier fra 01.07.2015 omfatter nybygging og ombygging av landbruksveier. Forskriften gjelder ikke for opparbeidelse av oppstillingsplass for landbruksmaskiner til bruk på eiendommen og enkle avkjørsler fra godkjente landbruksveier. Det samme gjelder enkle og midlertidige driftsveier som bare medfører ubetydelige terrenginngrep. Med ubetydelige terrenginngrep menes i denne sammenheng planering med samlet omfang på inntil 150 meter eller på areal inntil 450 m², der fylling eller skjæring ikke fører til mer enn 1 meter avvik fra opprinnelig terrengnivå.

Hvis summen av de korte driftsveiene blir større enn disse grensene er tiltaket altså søknadspliktig. Driftsvei er i denne sammenhengen definert som de kjøretraseene i skogsterrenget som blir brukt gjentatte ganger (hovedåre) når tømmeret fraktes ut av skogen, og fram til velteplass. Driftsveiene i skogen er midlertidige og eventuelle kjørespor repareres etter hogst.

Forskriften gjelder ikke for vedlikehold, punktutbedring eller enkel opprusting av eksisterende landbruksvei som ikke medfører endring av veiklasse i samsvar med normaler for landbruksveier med byggebeskrivelse.

Åpning av massetak som kun skal levere masse til landbruksveier er også regulert av landbruksveiforskriften. Tilgrensede landbruksveier kan være hos flere grunneiere hvor det er naturlig å se eianleggene i sammenheng.

Forskriften definerer eksisterende landbruksvei som alt innenfor skjæringstopp og fyllingsbunn. Hvis veien krever en breddeutvidelse utover dette, uansett omfang, er tiltaket søknadspliktig.

Se <https://www.landbruksdirektoratet.no/no/eiendom-og-skog/infrastruktur/landbruksveier> for mer informasjon.

Kravpunkt 5. Friluftsliv

Naturopplevelse er en vesentlig del av friluftslivet. Kravpunktet skal bidra til å sikre mulighetene til ferdsel og naturopplevelse i skog.

Krav

Ved skogbrukstiltak skal det legges vekt på å ivareta opplevelseskvalitetene, særlig langs stier og skiløyper. Med stier og skiløyper menes alle stier og skiløyper som er merket, som framgår av kartserien N50 eller har tilsvarende bruk eller framstår tydelige i terrenget. Frilufsinteressene skal tillegges særlig vekt i by- og tettstedsnære skogområder blant annet ved valg av hogstform og flatestørrelse, og ved å unngå kjøreskader på stier. Der hogst berører preparerte skiløyper skal skiløpere varsles om dette gjennom skilting. Allmennheten har rett til fri ferdsel, samt rett til å plukke bær og sopp innenfor de rammer som settes av Frilufsloven og annet lovverk.

Næringsutøvelse på skogarealene skal gjennomføres slik at det faktiske innhold i den frie ferdselsretten opprettholdes.

Skogeier skal innen rammene av rimelig næringsutnyttning og privatlivets fred bidra til hensiktsmessige løsninger for anlegging av stier, skiløyper, rasteplasser o.l. og for uteområder for barnehager, skoler og skolefritidsordninger, og gi tillatelse til slike når det ikke er i strid med viktige næringsmessige eller økologiske hensyn. Dette endrer ikke rettighetsforholdene etter frilufsloven.

Kravpunktet «Vannbeskyttelse» er ikke til hinder for at det tilrettelegges fiskeplasser, rasteplasser og utsiktsplasser der dette ikke er i strid med viktige næringsmessige eller økologiske hensyn.

PRAKTISERING:

Også der skogsdrift ikke berører preparert skiløype, men andre mye brukte turveier/stier oppfordres det til å skilte om pågående skogsdrift. Dette har også et sikkerhetsaspekt der god kommunikasjon er med på å forebygge faresituasjoner og konflikter. NORTØMMER/Norsk skogsertifisering har maler for varselsskilt.

Behov for spesielle friluftshensyn skal markeres på PO-skjema.

Kravpunkt 6. Samiske rettigheter

Kravpunktet skal sikre at samiske rettigheter ivaretas der det drives skogbruk.

Krav

Skogeier skal respektere og ta hensyn til samiske rettigheter, jf. reindriftslovens bestemmelser. Finnes samiske rettigheter på eiendommen, skal de ivaretas.

Kravpunkt 7. Bevaring av skogarealet

Kravpunktet skal sikre at eiendomsforvaltningen bidrar til å opprettholde skogareal tilgjengelig for skogproduksjon, karbonbinding, friluftsliv, biologisk mangfold og andre miljøverdier.

Krav

Det skal ikke gjennomføres skogbrukstiltak som forringer skogens framtidige produksjon og muligheter for foryngelse.

Skogbruket skal gjennomføres slik at areal tilgjengelig for friluftsliv ikke blir redusert eller vesentlig svekket i kvalitet.

Denne standard er ikke til hinder for lovlig omdisponering av skogarealer til annet formål, gitt at dette bidrar positivt til en bærekraftig utvikling. Virke fra hogst på areal omregulert til utbyggingsformål eller omdisponert til annet formål som betinger at skogen må avvirkes, kan selges som sertifisert, så fremt avirkningen gjennomføres i samsvar med norsk lov. Konvertering av skogareal til annet arealbruk skal begrenses og skogeier kan ikke foreta irreversibel omdisponering av mer enn ti prosent av skogarealet. Skogeier kan ikke omdisponere arealer med nøkkelbiotoper eller truede naturtyper.

PRAKTISERING:

Det er i praksis få tiltak i denne sammenheng som ikke er regulert av lovverket. Skogeier kan søke sertifikatholder å omdisponere biologisk viktige områder, og hovedregelen er at ved omdisponering må det finnes erstatningsarealer med samme eller bedre kvaliteter som omdisponert areal.

Punktet om øvre grenser for irreversibel omdisponering til annen arealbruk gjelder for omdisponeringer der arealstatus i kommuneplan ikke endres, men forblir LNF-område.

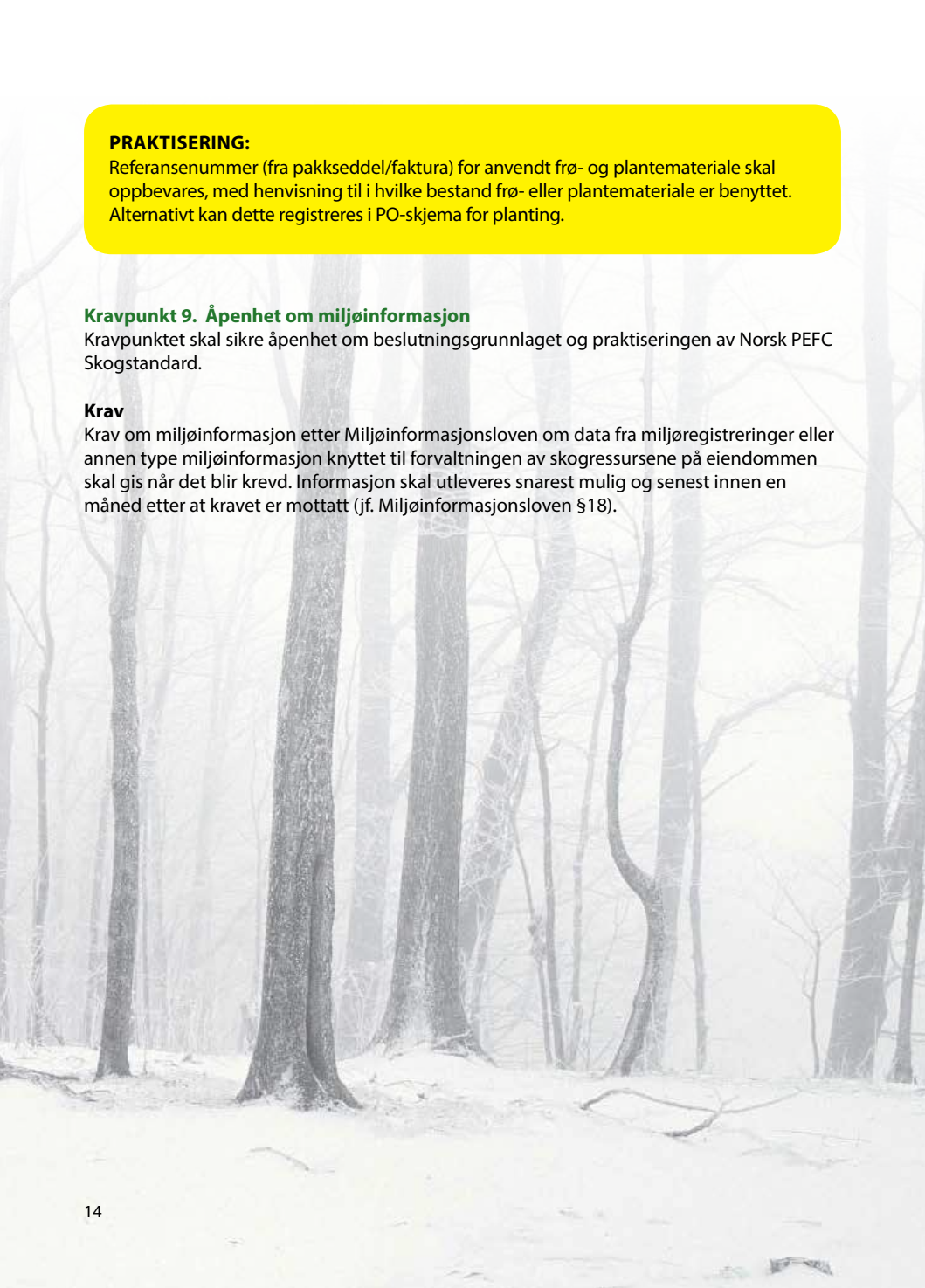
Reguleringsbestemmelsene ved omregulering kan gi føringer for hogstføringen og reguleringsbestemmelser skal gjennomgås før hogst.

Kravpunkt 8. Genbevaring – skogstrær

Kravpunktet skal sikre naturlig genetisk variasjon hos skogstrær.

Krav

Skogstrærnes naturlige genetiske variasjon skal ivaretas. Genmodifisert plantemateriale skal ikke brukes. Reglene for bruk av frø og planter i Forskrift om skogfrø og skogplanter legges til grunn.

PRAKTISERING:

Referansenummer (fra pakkseddel/faktura) for anvendt frø- og plantemateriale skal oppbevares, med henvisning til i hvilke bestand frø- eller plantemateriale er benyttet. Alternativt kan dette registreres i PO-skjema for planting.

Kravpunkt 9. Åpenhet om miljøinformasjon

Kravpunktet skal sikre åpenhet om beslutningsgrunnlaget og praktiseringen av Norsk PEFC Skogstandard.

Krav

Krav om miljøinformasjon etter Miljøinformasjonsloven om data fra miljøregistreringer eller annen type miljøinformasjon knyttet til forvaltningen av skogressursene på eiendommen skal gis når det blir krevd. Informasjon skal utleveres snarest mulig og senest innen en måned etter at kravet er mottatt (jf. Miljøinformasjonsloven §18).

HOGST OG SKOGBRUKSTILTAK

Kravpunkt 10. Hogst

Kravpunktet skal sikre at det brukes hogstformer og foryngelsesmetoder som balanserer hensyn til skogeiers økonomi, friluftslivets interesser, biologisk mangfold og andre miljøverdier.

Krav

Avvirkningsmulighetene skal utnyttes innenfor de rammer hensynet til økonomi, friluftsliv, biologisk mangfold, andre miljøverdier og lovverk setter. I områder definert som vernskog etter skogbruksloven og i andre områder der hogst er regulert med egne forskrifter eller bestemmelser, skal de regler som gjelder for slik skog følges.

Valg av hogstform og gjennomføringen av hogsten skal tilpasses forholdene på stedet, slik at stabiliteten ivaretas i berørte og omkringliggende bestand, områdets miljøkvaliteter bevares, landskapshensyn ivaretas og forholdene legges til rette for en tilfredsstillende foryngelse med treslag tilpasset voksestedet.

I grandominert skog skal lukket hogst brukes der forholdene økonomisk og biologisk ligger til rette for det. Grandominert skog forynges imidlertid normalt med flatehogst og planting, da dette vanligvis vil gi best økonomi og høyest skogproduksjon.

Forutsetningen for bruk av lukkede hogstformer i grandominert skog på fastmark er at det kan oppnås god stabilitet hos gjenstående trær, og at hogstformen gir grunnlag for en tilfredsstillende foryngelse slik forholdene er på voksestedet. I mye brukte friluftsområder skal det legges spesiell vekt på utnytte mulighetene for bruk av lukkede hogster, gjerne kombinert med småflatehogst.

Furuskog skal normalt forynges ved hjelp av frøtrestillingshogst eller andre hogstformer som legger forholdene til rette for naturlig foryngelse. Ved treslagsskifte og når det kan oppnås en vesentlig produksjonsgevinst, kan det plantes eller såes.

I fjellskog skal det legges vekt på å fremme og opprettholde et gammelskogpreg. Ved hogst skal det derfor i størst mulig utstrekning brukes lukket hogstform (fjellskoghogst) i grandominert skog, og småflatehogst og mindre frøtrestillinger i furudominert skog.

I edellauvskog skal det brukes lukket hogstform, unntatt på vegetasjonstypen blåbær-eikeskog på lav og middels bonitet.

Størrelse og arrondering av flatehogster og frøtrestillingshogster skal tilpasses landskapets former og linjer. I mye brukte friluftslivsområder skal det legges vekt på å begrense og variere størrelsen på foryngelsesflatene.

På hogstfelt vil det ofte være mindre trær som det ikke er økonomisk interessant å hogge. Det skal legges vekt på å spare slike trær.

Hogstavfall skal ryddes bort fra bekker, elver, vann og stier og skiløyper. Dersom ikke særskilte forhold tilsier noe annet, skal rydding foretas omgående etter avsluttet hogst. Mens hogsten pågår, skal det, for å unngå unødvendige hindringer for allmenn ferdsel, ryddes i stier og skiløyper så snart det er praktisk mulig.

Forklaring til kravpunkt 10. Hogst

Hensynet til stier og skiløyper gjelder stier og skiløyper som er merket, framgår av kartserien N50 eller har tilsvarende bruk eller framstår tydelige i terrenget.

PRAKTISERING:

Alle hogster skal dokumenteres i PO-skjema med kartvedlegg. For drifter under 100 m³ kan dokumentasjonskravet forenkles.

Kontroll av ekstern miljøinformasjon skal dokumenteres på alle drifter i eget felt på PO-skjema. Dato for kontroll angis på PO-skjema.

NORTØMMER har rutiner for kontroll av opprinnelsen til tømmeret. Planlegger må være sikker på at tømmer håndteres i henhold til krav innen FSC Controlled Wood.

Kravpunkt 11. Avfall og forurensning

Kravpunktet skal sikre innsamling og forsvarlig håndtering av alle typer avfall. Dette for å unngå forurensning av det ytre miljø ved gjennomføring av skogbrukstiltak.

Krav

Skogeier har ansvar for at minst mulig avfall oppstår samt å påse at innsamlet avfall håndteres forsvarlig og anbringes når det stilles krav til godkjent mottak. Alle typer avfall fra både manuelle og maskinelle skogbrukstiltak skal være fjernet etter endt arbeid.

Farlig avfall som oljer, væsker, batterier, drivstoffbeholdere og lignende skal leveres godkjent mottak.

Beste tilgjengelige teknologi (BAT) skal foretrekkes ved valg av utstyr og maskiner ved gjennomføring av skogbrukstiltak der dette er relevant ut fra risiko for forurensning og andre alvorlige miljøfeil.

Skogsmaskiner med større mengder olje under høyt trykk skal ha utstyr som begrenser utslipp til et minimum dersom brekkasje oppstår.

Oljelekkasjer skal umiddelbart tettes dersom dette oppstår. Det skal utføres forskriftsmessig vedlikehold og forsvarlig renhold på alle maskinelle enheter. Større utslipp skal varsles til brannsjefen i kommunen.

Drivstoff skal sikres mot utilsiktede hendelser og lagres på godkjente og låsbare tanker. Drivstoff kan kun lagres med anbefalt minsteavstand 50 meter til nærmeste drikkevannsførekommst dersom ikke annet er bestemt.

Forklaring til kravpunkt 11. Avfall og forurensing

Det er egner regler for bruk av mobile drivstofftanker større enn 1000 liter og for merking av tanker.

PRAKTISERING:

Ved utslipp over 30 liter anleggsdiesel eller hydraulikkolje skal brannvesen varsles. Beredskapsplan/varslingsliste skal være kjent, oppdatert og tilgjengelig i maskinene til enhver tid.

Ved transport av mer enn 450 liter og mindre enn 1 000 liter anleggsdiesel i mobil tank på offentlig vei, skal tank være ADR-godkjent (ADR – avtale om landtransport av farlig gods, del av «landtransportforskriften», men enkelte krav kan unntas, blant annet krav om ADR kompetansebevis.).

Periodisk vedlikehold av skogsmaskiner skal kunne dokumenteres.

Kravpunkt 12. Livløpstrær og døde trær

Kravpunktet skal sikre levesteder for arter knyttet til gamle grove trær og døde trær.

Krav

Døde trær

Stående døde lauvtrær, grov død furu, naturlige hogstubber av alle treslag og liggende døde trær (læger) eldre enn 5 år skal som regel spares ved hogst.

Gjensetting av livsløpstrær

Ved foryngelsehogst (flatehogst, frørestillingshogst og slutthogst av skjermstillinger) skal det settes igjen minst 10 stormsterke trær pr. hektar som livsløpstrær, gjerne i grupper. Kravet om 10 livsløpstrær pr. hektar gjelder som gjennomsnitt for et definert driftsområde.

Et driftsområde kan bestå av flere hogstfelt som hogges i løpet av ett år, med tilstøtende kantsoner og nabobestand.

Livsløpstrærne velges primært blant de eldste trærne i driftsområdet. Både dominerende treslag og eventuelt sjeldne/uvanlige treslag skal være representert blant livsløpstrærne. Der det er fare for stormfelling, kan livsløpstrær av gran og osp kappes til hogststubbe (tre som kappes høyere enn 3 meter). For å finne stormsterke grantrær som kan fungere som livsløpstrær, kan også undertrykte trær med en diameter ned til ca. 20 cm brukes. Stående død gran kan dessuten inngå med inntil halvparten av antall livsløpstrær.

Når det på hogstfeltet finnes trær med stor visuell verdi, trær med reirfunksjon eller hakke-spethull, gamle grove ospetrær, gamle styva / lauva lauvtrær, edellauvtrær og treslag som er uvanlige i området, skal disse prioriteres ved utvelgelse av livsløpstrær. Ved gjensetting av gruppe på hogstfeltet kan trær ned til 20 cm i brysthøydiameter telle med som livsløpstrær. For treslag som sjelden blir så store, kan kravet til diameter reduseres ytterligere.

Det skal ikke settes igjen livsløpstrær av utenlandske treslag. Det samme gjelder utenlandske provenienser som åpenbart ikke er tilpasset forholdene på voksestedet. I skogreisingsstrøk er det heller ikke krav om å sette igjen gran som livsløpstre på arealer der det er foretatt treslagsskifte eller skogreising.

Forvaltning av livsløpstrær

Livsløpstrær tilhørende gjennomført hogst skal kunne identifiseres, også når livsløpstrærne er plassert utenfor hogstfeltet. Livsløpstrær plassert utenfor hogstfeltet må, der det er risiko for at de kan bli avvirket ved en senere drift, kartfestes og dokumenteres. Der flere trær står i gruppe er det ikke krav til kartfesting av hvert enkelt tre.

Livsløpstrær som dør skal forbli i skogen. Bare helt unntaksvis vil dette kunne komme i konflikt med bestemmelsene om skoghygiene i forskrift om bærekraftig skogbruk. Skal standardens krav settes til side, må det være gitt et skriftlig pålegg fra skogbruksmyndighetene om at slike trær skal fjernes.

Døde trær og livsløpstrær kan fjernes av hensyn til ferdselen i stier og skiløyper, veier og annen infrastruktur og der det vurderes som farlig for barns lek.

Forklaring til kravpunkt 12. Livsløpstrær og døde trær

Ved gjensetting av livsløpstrærne i grupper eller holt på hogstfeltet kan også trær av enkelte treslag telle med som livsløpstre selv om de er mindre enn 20 cm i brysthøydiameter. Edellauvtrær, gråor, selje og rogn kan være ned til 15 cm i brysthøyde.

PRAKTISERING:

Livsløpstrær (LLT) skal ikke settes igjen i nøkkelbiotop, hvor det i utgangspunktet ikke er tillatt med hogst.

LLT som settes igjen i eller innenfor nabobestand eller på annen måte ikke er åpenbare på hogstfeltet skal kartfestes, enten av planlegger eller av entreprenør.

Kartfesting gjøres digitalt eller ved påtegning på kartvedlegg til PO-skjema.

Kravet til LLT gjelder for driftsområdet. Innen driftsområdet behøver ikke hogstfeltene være sammenhengende.

LLT kan med fordel settes inntil grensen mot nøkkelbiotop eller annet biologisk viktig område.

Kravpunkt 13. Terrengtransport

Kravpunktet skal sikre at terrengskader begrenses og at utbedring skjer så raskt som mulig for å ivareta hensynet til stier og løyper og for å unngå erosjon og vannavrenning.

Krav

Ved terrengtransport skal en legge vekt på å unngå terrengskader som er skjemmende, som vanskeliggjør ferdsel og som kan forårsake vannavrenning og erosjon. Ved kryssing av elver og bekker med skogsmaskiner skal det legges vekt på å unngå kjørespor som fører til erosjon ut i elva/bekken.

I mye brukte friluftsområder skal avbøtende tiltak eller stopp av drifter vurderes når skadene blir betydelige. I områder med mye mark med dårlig bæreevne og hvor faren for terrengskader er stor ved drift i sommerhalvåret, skal utdrift av tømmer fortrinnsvis skje på frossen eller godt snødekt mark.

Det skal ikke skje terrengtransport i områder som er avsatt som nøkkelbiotoper hvis dette skader de biologiske verdiene.

Stier og løyper, samt veger av kulturhistorisk interesse skal ikke benyttes som kjøretrasé der det er praktisk mulig å unngå dette. Unntatt er stier og løyper som er lagt i allerede opparbeidede kjøretraseer for skogsdrift. Også for å unngå dobbelttraseer og alternative utdriftstraseer som vil ha større negative konsekvenser for miljøet og friluftslivet, kan det gjøres unntak fra hovedregelen.

Hjulspor som forårsaker vannavrenning og erosjon, kjøreskader i stier og løyper og andre vesentlige skader, skal utbedres så snart fuktighetsforholdene gjør dette praktisk mulig etter avsluttet bruk av utdriftstraseen.

Forklaring til kravpunkt 13. Terrengtransport

Det er svært viktig at hjulspor som forårsaker vannavrenning og erosjon og kjøreskader i stier og løyper utbedres så raskt som mulig. Også andre vesentlige skader skal utbedres, men ved vurdering av om hjulsporet er av en slik karakter bør det legges avgjørende vekt på om hjulsporene vil kunne skape reaksjoner hos allmennheten.

PRAKTISERING:

Frist for oppretting av kjøreskader er første barmarkssesong etter avsluttet drift. Eneste gyldige grunn for å avvike fra dette er en underskrevet virkeskontrakt som skal bruke samme utkjøringstrase, eller at sporoppretting skal kombineres med markberedning året etter. Avvik fra hovedregel kan ikke gjøres i områder som er mye brukt som tur-område eller der det er fare for erosjonsskade.

Når det oppstår hjulspor som krever oppretting skal dette angis på PO-skjema av den som utfører hogsten eller oppdager disse på egenkontrollen. Ved eventuell resultatoppfølging regnes hjulspor dypere enn 30 cm over lengder på mer enn 10 meter som rettesnor for når oppretting skal foretas.

Ved kryssing av større vannveier skal det alltid vurderes hvordan skader på bekkefar eller elveløp kan begrenses eksempelvis gjennom en midlertidig bru av trevirke. Vannvei i denne sammenheng er alle vannveier med årssikker vannføring.

Kravpunkt 14. Langsiktig virkesproduksjon

Kravpunktet skal sikre at skogarealenes mulighet for produksjon av trevirke, verdiskaping og lagring av karbon utnyttes på en tilfredsstillende måte.

Krav

Minste alder for hogst

Flatehogst og frøtrestillingshogst skal ikke skje i yngre tilfredsstillende bartredominert skog. Minste bestandsalder for slik hogst er:

Bonitet H40	Nedre aldersgrense for hogst (totalalder)
26	40 år
23	45 år
20	50 år
17	60 år
14	70 år
11	80 år
8	85 år
6	95 år

Hogst av yngre skog kan imidlertid skje dersom hogsten skjer som følge av en lovlig om-disponering av arealet til annet formål, bestandstettheten er utilfredsstillende, eksisterende treslag ikke utnytter arealenes produksjonsevne på en tilfredsstillende måte eller hvis verditilveksten er liten eller negativ som følge av svekket sunnhet eller andre årsaker.

Det kan hogges mindre arealer med yngre tilfredsstillende tett skog for å få god arrondering av større hogstfelt.

Foryngelse etter hogst

Ved planlegging av hogst skal foryngelsesmetode og behovet for markberedning vurderes. Valget skal dokumenteres.

På arealer der en har planlagt naturlig foryngelse etter hogst, må det hogges på en slik måte at foryngelse kan etableres raskest mulig. Hvis en ikke lykkes med naturlig foryngelse, skal skogkulturtiltak settes i verk.

På arealer der en har planlagt planting eller såing etter hogst, skal det plantes eller såes så snart det er forsvarlig og praktisk mulig og senest innen 3 år, gitt at det ikke er gitt dispensasjon fra myndighetene.

Ungskogpleie

Når ungskogpleie gjøres skal det legges vekt på å utnytte arealenes muligheter for kvalitetsproduksjon, skape stabile bestand, og å bygge opp en skog som gir grunnlag for variasjon i avvirknings- og foryngelsesmetoder.

Forklaring til kravpunkt 14. Langsiktig virkesproduksjon

Kun når det er finnes kunnskap om når et areal er plantet, vil en kunne vite nøyaktig hvor gammel skogen er. Det skal ikke være nødvendig med omfattende målinger for å bestemme skogens alder, jf kravet om minstealder for hogst.

Det er åpnet for at det kan hogges mindre arealer med yngre skog for å få til god arrondering av større hogstfelt. Normalt bør likevel ikke den yngre skogen utgjøre mer enn 5 dekar på hogstfelt mindre enn 25 dekar. For større hogstfelt bør ikke den yngre skogen utgjøre mer enn 20 % av arealet.

Det er satt som krav at valg av foryngelsesmetode skal dokumenteres ved planlegging av hogst. Dette er nødvendig for at gruppesertifikatholder skal kunne etablere rutiner som sikrer at planlagt planting faktisk blir utført. Rutinene skal tilpasses utfordringene i området, jf. bl.a resultatene fra myndighetenes resultatkontroll. Målet er å sikre at planting også blir gjort når det ikke er inngått kontrakt om planting når det hogges.

PRAKTISERING:

Ved hogst (nær eller) lavere enn minste bestandsalder skal årsaken dokumenteres i PO-skjema. Skogbruksplanalder kan brukes som utgangspunkt for aldersbestemmelse.

Gjeldende prismatrise for sagtømmer kan også benyttes som vurderingsgrunnlag ved valg av hogsttidspunkt.

Kravpunkt 15. Markberedning

Kravpunktet skal sikre at markberedning bidrar til å sikre en tilfredsstillende foryngelse etter hogst og at tiltaket gjennomføres på en mest mulig skånsom måte i forhold til friluftsliv og miljø.

Krav

Både ved planting og tilrettelegging for naturlig foryngelse vil markberedning på de aller fleste arealtypene bedre forholdene for foryngelse av arealet. Markberedning skal gjennomføres slik at tiltaket bidrar til å sikre tilfredsstillende foryngelse etter hogst, samtidig som det tas hensyn til biologisk viktige områder, stier, bekker, erosjonsfare og kulturminner.

Ved markberedning skal sammenhengende furer unngås. Brutte striper oppnås med naturlig oppløft som følge av at aggregatet passerer over stubber og steiner eller ved mekanisk oppløft. I terreng med erosjonsfare skal furene ikke overstige 10 meter. Furene skal normalt ikke være dypere enn 20 cm. Stein som dras opp kan imidlertid gjøre furene

stedvis dypere. I områder med tykk humus kan det også være nødvendig med dypere furer for å komme ned i mineraljorda.

Det skal ikke markberedes:

- I myrskog, sumpskog og kildeskog
- I kalkskog
- I høgstaueskog
- På lavmark med humusdekke tynnere enn 3 cm
- På arealer avsatt til kantsoner
- Nærmere enn 5 m fra bekk med årssikker vannføring
- Nærmere enn 5 m fra kulturminnets ytre kant
- Innenfor kulturmiljøer
- Nærmere enn 2,5 m fra mye brukte stier

Forklaring til kravpunkt 15. Markberedning

Ved markberedning mot bekk og sti er det en toleranse på hhv. 1,0 og 0,5 meter i forhold til den minimumsavstand som er satt.

PRAKTISERING:

Ved markberedning kan viktige kulturminner ødelegges. Ved planlegging av markberedning er det derfor viktig at forekomster av kulturminner sjekkes ut mot www.kulturminnesok.no. Ved usikkerhet må kulturminnemyndighetene (fylkesarkeologen hos fylkeskommunen) kontaktes for avklaring.

Kravpunkt 16. Treslagsfordeling

Kravpunktet skal sikre at treslagssammensetningen ivaretar både økonomiske og miljømessige forhold.

Krav

Treslagssammensetningen skal tilpasses voksestedets egenskaper. Der klimatiske og jordbunnsmessige forhold ligger til rette for det, skal det tilstrebes et betydelig lauvtreinnslag med egne lauvtrebestand, lauvtrær i grupper og som enkelttrær, herunder gamle, grove lauvtrær. Der forholdene ligger til rette for det, skal det tilstrebes en blanding av gran og furu. Norske treslag som er sjeldne i området, skal ivaretas og/eller fremmes ved skogbrukstiltak.

Kravpunkt 17. Bruk av plantevernmidler

Kravpunktet skal sikre at sprøyting som et skogkulturtiltak bare brukes der det er klart mer effektivt enn mekaniske metoder, at hensynet til landskapskvaliteter og opplevelsesverdier ivaretas, og at det ikke brukes skadelige plantevernmidler i skogbruket.

Krav

Ut fra et føre var-prinsipp skal sprøyting av skog som et skogkulturtiltak underlegges en streng praksis. Behovet skal reduseres i størst mulig grad ved variert bruk av ulike hogst-former og skogkulturmetoder. Der dette ikke fører til ønsket resultat, kan sprøyting skje når dette er klart mer effektivt enn mekaniske metoder for å hindre oppslag av gras-, urte- og lauvvegetasjon som hindrer ønsket foryngelse.

Sprøyting skal ikke skje på vegetasjon som i gjennomsnitt er mer enn 2 meter høy.

I mye brukte friluftslivsområder skal det legges vekt på at landskapskvalitetene og opplevelsesverdiene knyttet til et variert lauvtreinnslag ikke reduseres vesentlig av tiltaket.

Plantevernmidler som brukes må være godkjent av Mattilsynet for det aktuelle formål. Bruk av svært giftige eller skadelige plantevernmidler i skogbruket skal unngås.

Brukere av plantevernmidler i skogbruket må ha sprøytesertifikat (autorisasjonsbevis). Ved bruk av plantevernmidler skal riktig utstyr brukes og de instruksjoner som er gitt av produsentene av midlene følges.

Forklaring til kravpunkt 17. Bruk av plantevernmidler

Normalt er kravet om at det ikke skal brukes svært giftige eller skadelige plantevernmidler sikret så lenge man bare bruker plantevernmidler som er godkjent av Mattilsynet for det spesifikke formålet. Anvendelse av klorerte hydrokarboner er uansett ikke tillatt. Det samme gjelder for WHO type 1A og 1B plantevernmidler, med mindre det ikke finnes andre tilgjengelige alternativer.

PRAKTISERING:

Den som ønsker å spre plantevernmidler fra helikopter i skog eller på sprøytefelt i utmark som er 15 dekar eller større må sende inn søknad om dette til kommunen innen 1. oktober året før spredningen er planlagt utført.

Ved spredning med motorisert spredeutstyr på sprøytefelt i utmark som er mindre enn 15 dekar, plikter man å sende melding til kommunen innen 1. oktober samme år som spredningen er utført.

Søknads- og meldingsplikten i utmark gjelder imidlertid ikke motorisert håndholdt og ryggbåret spredeutstyr.

Kravpunkt 18 - Gjødsling og næringsbalanse

Kravpunktet skal sikre at gjødsling gir økt skogproduksjon og økt karbonbinding, samtidig som det skjer på en forsvarlig måte slik at næringstap og næringslekkasje blir minst mulig.

Krav

Skogbruk skal drives slik at markas naturlige prosesser og langsiktige produksjonsevne opprettholdes. Næringstap og næringslekkasje skal være minst mulig. Områder med spesielle miljøverdier skal ikke gjødsles eller påvirkes av gjødsling eller askespredning.

For å øke virkesproduksjonen, kan det gjødsles på egnede arealer på vegetasjonstypene blokkebærskog, bærlyngskog, blåbærskog, småbregneskog og storbregneskog. Torvmark med allerede etablert foryngelse kan gjødsles.

Ved gjødsling i skog skal det settes igjen en gjødslingsfri sone på 25 meter mot vann, elver og bekker (gjelder bekker med helårs vannføring) for å unngå avrenning. Gjødsling skal ikke skje før snøsmeltingen er ferdig - for øvrig tilpasses gjødslingstidspunktet slik at risikoen for næringslekkasje blir minst mulig.

Eventuell askespredning i skog skal skje i samsvar med forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav.

Forklaring til kravpunkt 18. Gjødsling og næringsbalanse

Det er et krav om en gjødslingsfri sone på 25 meter mot vann, elver og bekker. Det er en toleranse på 10 meter knyttet til denne sonen.

Kravpunkt 19. Bruk av utenlandske treslag

Kravpunktet skal sikre at bruk og spredning av utenlandske treslag holdes under kontroll.

Krav

Ved skogreising og foryngelse etter hogst skal norske treslag benyttes. Der det er problemer med å etablere foryngelse med tilfredsstillende produksjon kan utenlandske treslag benyttes. Utenlandske treslag kan også benyttes i mindre omfang for produksjon av spesialkvaliteter.

Bruk av utenlandske treslag forutsetter at tiltaket er forhåndsgodkjent etter forskrift om bruk av utenlandske treslag hjemlet i naturmangfoldloven. Muligheten for bruk av utenlandske treslag er begrenset til bruk av sitkagran, lutzgran og lerk i kyststrøk fra Vest-Agder til Troms. I tillegg kan contortafuru brukes i høyereliggende strøk (over 450 m.o.h.) i Nord-Gudbrandsdalen og i Østerdalen hvor det er store vanskeligheter med å få opp furuforyngelse p.g.a. snøskytte og elgbeite.

Spredning av utenlandske treslag skal holdes under kontroll gjennom skogbehandlingen.

PRAKTISERING:

Dokumentasjon på offentlig godkjenning av utsetting av utenlandske treslag skal oppbevares. Skogeier kontrollerer spredning av utenlandske treslag gjennom ungskogpleie og evt. tynninger i kjente forekomster.

Kravpunkt 20. Skogreising og treslagsskifte

Kravpunktet skal sikre at skogreising og treslagsskifte i skogreisingsstrøk gjennomføres slik at tiltakene gir klimagevinst og skaper grunnlag for framtidig verdiskaping, samtidig som hensynet til andre miljøverdier ivaretas.

Krav

Skogreising og treslagsskifte skal gi grunnlag for et langsiktig lønnsomt skogbruk. Tiltakene skal ikke gjennomføres i områder uten eksisterende eller framtidige lønnsomme driftstekniske løsninger. På øyer og langs fjordarmer i ytre kyststrøk skal det ikke skje skogreising eller treslagsskifte i områder uten innslag av gamle plantinger.

Utforming av plantefeltene skal tilpasses landskapet. Det skal legges vekt på å skape myke overganger mellom granskogen og områdene rundt. På eiendommer der det er grunnlag for en betydelig lauvskogandel skal en sikre minimum 20 % lauvinnslag på eiendommen.

Ved skogreising skal det tas hensyn til mye brukte stier og løyper slik at opplevelsесverdien knyttet til bruken av stien/løypa opprettholdes. Det skal ikke plantes nærmere enn 2,5 meter fra slike stier og skiløyper.

Videre skal det ikke skje:

- Skogreising på åpen røsslynghei.
- Treslagsskifte på furumyrskog på Vestlandet.
- Treslagsskifte i sumpskog.
- Treslagsskifte i edellauvskog, med unntak på vegetasjonstypen blåbær-eikeskog på lav og middels bonitet.
- Treslagsskifte i flommarkskog nord for Saltfjellet.
- Treslagsskifte nord for Saltfjellet i rik og fuktig høgstaudebjørkeskog med tilnærmet heldekkende undervegetasjon av høye urter og bregner.
- Treslagsskifte i de mest kalkrike skogene.

Databasene Artskart og Naturbase skal være konsultert før skogreising eller treslagsskifte skjer. Tiltaket kan ikke gjennomføres hvis tiltaket skader livsmiljøet for en truet art eller skader truet naturtype eller verdiene i en registrert naturtype kartlagt med kategori nasjonalt viktig (A-verdi) etter DN Håndbok 13. Eventuell skogreising eller treslagsskifte i livsmiljøet for truet art eller innenfor registrert nasjonalt viktig naturtype (A-verdi) forutsetter at person

med skogbiologisk kompetanse har vurdert at tiltaket kan gjennomføres uten å forårsake skade av betydnning for miljøverdiene.

I utvalgte naturtyper og i økologiske funksjonsområder for prioriterte arter skal det ikke skje skogreising eller treslagsskifte med mindre myndighetene har åpnet for dette.

Arealer som myndighetene har godkjent for planting som klimatiltak kan tilplanteres. Formålet med kravpunktet anses da som oppnådd.

Forklaring til kravpunkt 20. Skogreising og treslagsskifte

Kulepunkt 6 i kravpunktet: Kravpunktet beskriver at det er den rike og fuktige delen av høgstaudebjørkeskogen, med tilnærmet heldekkende undervegetasjon av høye urter og bregner, som skal unntas fra skogreising og treslagsskifte. Dette er bjørkeskog som miljømessig (rik og fuktig) ligger nærmest rik sumpskog og flommarksskog.

Det er aktuelt å definere denne delen av høgstaudeskogen og skogtypen «de mest kalkrike skogene» nærmere med utgangspunkt i NiN-systemet (Naturtyper i Norge), når dette systemet er utviklet videre.

SÆRSKILTE MILJØVERDIER

Kravpunkt 21. Nøkkelbiotoper

Nøkkelbiotoper skal sikre livsmiljøer for arter vurdert som truet på den norske rødlisten.

Krav

Etablering og forvaltning av nøkkelbiotoper

Nøkkelbiotoper skal kartfestes på eiendommer større enn 100 dekar produktivt, økonomisk drivbart areal. Nøkkelbiotopene skal dokumenteres i skogbruksplan eller miljøoversikt. Der skjøtselstiltak kan gjennomføres, skal det være beskrevet i skogbruksplanen eller miljøoversikten.

Metoden Miljøregistrering i Skog (MiS) skal brukes ved kartlegging av livsmiljøer og utvelgelse av nye nøkkelbiotoper. Ved kartlegging av livsmiljøer og utvelgelse av nøkkelbiotoper skal det benyttes skogbiologisk kompetanse godkjent av sertifikatholder. Ønsker skogeier å endre avgrensningen av en nøkkelbiotop eller å bytte en avsatt nøkkelbiotop med en ny nøkkelbiotop, må dette dokumenteres i skogbruksplanen eller miljøoversikten og godkjennes av sertifikatholder.

Nøkkelbiotopene skal rapporteres til databasen Kilden. Det samme skal gjøres ved eventuell endring av eller flytting av nøkkelbiotop.

Nøkkelbiotopene skal settes av urørt eller forvaltes på en måte som ikke forringer, eller som forbedrer, forholdene for det biologiske mangfoldet. Der nøkkelbiotoper forvaltes på annen måte enn urørt, skal skjøtselstiltak utarbeides i samråd med person med skogbiologisk kompetanse godkjent av sertifikatholder. Nøkkelbiotoper kan ikke omdisponeres til andre formål hvis det ikke foreligger et offentlig vedtak som tillater slik omdisponering.

Hvis det blir dokumentert at kvaliteten på eksisterende nøkkelbiotoper i et område ikke er av tilfredsstillende kvalitet, og det blir bestemt at det skal gjennomføres ny kartlegging eller revisjon, er alle sertifiserte skogeiere pliktige til å delta.

Mulighetene for bruk av føre-var-rutine

På eiendommer med mindre enn 100 dekar produktiv, økonomisk drivbart areal, skal det ved planlegging av hogst og skogbrukstiltak brukes føre-var rutine for å klargjøre om det finnes livsmiljøer etter MiS-instruksen. Kartlagte kvaliteter skal ivaretas, om nødvendig ved å avstå fra å hogge eller ved å ta nødvendig hensyn. Føre-var rutinen skal være godkjent av sertifisert tømmerkjøper.

Når det er krav om kartfesting av nøkkelbiotoper, kan hogst og tynning ikke gjennomføres før slik kartfesting er gjort. Dersom det foreligger plan om områdetakst med miljøregistrering i nær framtid kan det gis dispensasjon til å utføre kartleggingen når det skjer. I slike tilfeller brukes føre-var-rutinen.

I skogreisningsstrøk er det ikke krav til kartfesting av nøkkelbiotoper der det bare skal hogges gran eller utenlandske treslag. Kravet om kartfesting av nøkkelbiotoper gjelder før hogst i furuskog og lauvskog på eiendommer med mer enn 100 dekar produktiv, økonomisk drivbar furu- og lauvskog.

Der terrengtransport av tømmer fra granskog skal skje gjennom furuskog og lauvskog skal føre-var rutinen brukes.

Konsultasjon med miljødatabaser

Ved planlegging av hogst skal eksterne kilder for miljøinformasjon i databasene Artskart og Naturbase være konsultert. Der skogbrukstiltakene vil kunne berøre kjente forekomster av truede arter, truede naturtyper eller nasjonalt viktige naturtyper (A-verdi) etter DN Håndbok 13, og informasjonen om artene/naturtypene ikke tidligere er vurdert i forbindelse med utvelgelse av nøkkelbiotoper, skal person med skogbiologisk kompetanse vurdere om det bør etableres en eller flere nøkkelbiotoper i området. Vurdering av behovet for å etablere nøkkelbiotoper baseres på MiS-metodikken. Kommunen og fylkesmannen skal informeres om eventuelle nye nøkkelbiotoper. Nye nøkkelbiotoper rapporteres til databasen Kilden.

Eventuell skogbruksaktivitet i utvalgte naturtyper og på arealer med forekomst av prioriterte arter skal skje etter reglene i naturmangfoldloven.

Forklaring til kravpunkt 21. Nøkkelpiotoper

Metoden

Det er i standarden forutsatt at framtidig utvalgelse av nøkkelpiotoper baseres på metoden Miljøregistrering i Skog (MiS). Denne metoden innebærer at definerte livsmiljøer blir registrert og at det med utgangspunkt i denne registreringen foretas en utvalgelse og avgrensning av nøkkelpiotoper.

Avgrensning og toleranse

Det er ikke krav til at nøkkelpiotoper skal merkes med fastpunkter i skogen. Det medfører at det ikke vil foreligge noen eksakt grense i skogen, bortsett fra der den følger bekk, vei eller lignende. Grensen vil være avgrensningen på et kart.

Det skal legges avgjørende vekt på å unngå ikke tillatte hogsttinnegrep i nøkkelpiotopene der en også tar utgangspunkt i normal nøyaktighet ved bruk av GPS. Det anses imidlertid først å være et brudd på kravpunktet dersom slik hogst skjer mer enn 10 meter innenfor den avgrensede nøkkelpiotopen eller nøkkelpiotopens areal blir redusert.

Dersom det viser seg at nøkkelpiotopens avgrensning på kart er feilaktig, skal dette rettes opp før hogst skjer. Flyttingen skal være godkjent av sertifikatholder. Nøkkelpiotop avgrenset mot veg er ikke til hinder for normalt vegvedlikehold.

Konsultasjon med miljødatabaser

Konsultasjonen med databasene Artskart og Naturbase har som hensikt å avklare om en planlagt hogsten kan berøre:

- Utvalgte naturtyper eller forekomster av prioriterte arter
- Truete arter eller naturtyper etter den norske rødlista, eller myndighetenes registrerte naturtyper av nasjonal verdi/A-områder.

Eventuell skogbruksaktivitet i utvalgte naturtyper og på arealer med forekomst av prioriterte arter skal skje etter reglene i naturmangfoldloven.

Registrering av truete arter, truete naturtyper, og naturtyper av nasjonalverdi (A-områder) skal brukes til å avklare om det er behov for å etablere nye nøkkelpiotoper i området.

Revisjon av nøkkelpiotoper

Ved krav om ny kartlegging av livsmiljøer etter MiS-metoden og/eller revisjon av nøkkelpiotoper i et område, skal det foreligge dokumentasjon på at det er nødvendig.

Analysen som dokumenterer behovet for revisjon skal være basert på gjeldende instruks for registrering, rangering og utvalgelse av livsmiljøer etter MiS-metodikken, og skal omfatte et geografisk avgrenset område.

PRAKTISERING:

Hogst inntil nøkkelbiotop skal alltid angis på PO-skjema.

Kilden sin skogportal eller tilsvarende skal brukes som grunnlag for kontroll av offentlige databaser før hogst. Tidspunkt for kontroll skal noteres på PO-skjema.

Ved hogst i nøkkelbiotop med beskrevet skjøtselstiltak skal skjøtsel avklares med sertifikatholder før hogst. Det samme gjelder før hogst i nasjonalt viktig naturtype, truet naturtype, og område som berører lokalitet for truet art som kan være avhengig av en spesiell skogtilstand.

Avgrensing av hogst mot nøkkelbiotop skal alltid gjøres med bruk av GPS. Der grensen for nøkkelbiotop eller annet hensynsområde ikke er klart synlig og grensen ikke blir merket med bånd, skal det ved hogst legges til en buffer på 10 meter, som tar høyde for unøyaktigheten av hogstmaskin sin GPS og plassering i forhold til hogstaggeratet. Hogst inntil grense skal alltid dokumenteres med sporlogg.

Det er viktig å være klar over stedsnøyaktigheten til registreringen, gjelder for nøkkelbiotop og "annet hensynsområde". Enkelte registreringer av rødlistearter kan ha presisjonsnivå på mer enn 10 meter og som det må tas høyde for ved planlegging.

Generelt må alle hensynslokaliteter kontrolleres, spesielt for å avklare om det er restriksjoner som skal hensynstas ved hogst. Hovedregelen er å kontakte sertifikatholder ved tvil.

Kravpunkt 22. Hensyn til rovfugler og ugler

Kravpunktet skal sikre at hekkeplasser for rovfugler og ugler kan opprettholdes over tid og at en unngår forstyrrelse i hekketida.

Krav

Før hogst skal skogeier sjekke med offentlig database, kommune eller sertifisert tømmerkjøper for å få kunnskap om hekkende rovfugler og ugler som krever spesielle hensyn, jf. tabellen under. Har skogeier fått informasjon som ikke ligger i en offentlig database skal det tas hensyn til denne.

Hekkeplass for rovfugler og ugler skal ha et hensynsområde der det ikke skal gjennomføres flatehogst eller frøtrestillingshogst (se tabellen nedenfor). Ved hogst inn mot en hekkeplass skal det legges vekt på å unngå at hekkeklassen settes igjen som en «øy» i landskapet. I tillegg skal det være et område uten skogbruksforstyrrelse i hekketiden (se tabellen nedenfor). Person med skogbiologisk kompetanse godkjent av sertifisert tømmerkjøper kan gjøre endring av hensynssone og tidsperiode uten forstyrrelse fra skogbruk.

Art	Hensynsområde og hensynstid	Område og tidsperiode uten skogbruksforstyrrelse
Hubro	Flatt og kupert terreng; radius 100 meter.	Radius 400 m fra hekkeplass.
Kongeørn	Bergvegg og terreng brattere enn 60 grader; 100 m til hver side og 50 m fra fot bergvegg/det bratte terrenget.	1. januar til 31. juli
Havørn	Hensyn skal tas uavhengig av tid der det er kjent og synlig hekkeplass.	
Vepsevåk Hønsehauk Fiskeørn	Flatt og kupert terreng; radius 50 m. Bergvegg og terreng brattere enn 60 grader; 50 m til hver side og 25 m fra fot bergvegg/det bratte terrenget.	Radius 200 m fra hekkeplass eller reir i bruk. 1. mars til 31. juli
Vandrefalk Fjellvåk	Hensyn skal tas i 5 år etter siste hekking.	
Slagugle Lappugle		
Musvåk	Radius 25 m. Hensyn i 5 år etter siste hekking.	Radius 50 m fra hekkeplass. 1. mars til 31. juli

Forklaring til kravpunkt 22. Hensyn til rovfugler og ugler

Hensynene er knyttet til «naturlige» hekkeplasser, ikke reir bygd av mennesker.

Hensynsområder og områder uten skogbruksforstyrrelse er definert som radius fra hekkeplass. Disse meterangivelsene er ikke ment å være absolutte. Det kan tas hensyn til terrengforhold og arrondering av hogstarealet ved vurdering av hvor disse grensene går. Slik tilpasning skal være dokumentert. Totalarealet skal imidlertid ikke reduseres.

Større tilpasninger i avgrensningen av hensynsområdene (mer enn 20 % i forhold til den angitte radiusen) må imidlertid gjøres av person med skogbiologisk kompetanse godkjent av sertifikatholder.

Det er ikke nødvendig med nøyaktig oppmåling av områdene. Bruk av GPS er tilstrekkelig. I områder uten skogbruksforstyrrelse kan det ikke gjennomføres skogsdrift, markberedning eller motormanuell ungskogpleie i den angitte tidsperioden. Kravpunktet er ikke til hinder for bruk av veier og velteplasser i området.

PRAKTISERING:

Skogbruksansvarlig i kommunen kan opplyse om det finnes miljøinformasjon som er unntatt offentlighet. Dokumentasjon på avklaring med kommunen skal normalt være skriftlig, f.eks. e-post og skal oppbevares.

Kontakt med ornitologisk miljø er hensiktsmessig for å avklare aktuelle områder/ lokaliteter. Hogst i områder med rovfugl med de arter som er angitt i standarden skal angis på PO-skjema med presisering av de hensyn som er beskrevet.

Kravpunkt 23. Hensyn til tiurleik

Kravpunktet skal sikre at det tas hensyn til storfuglens spillplass eller tiurleik.

Krav

En tiurleik har minst to spillende tiurer. Leiker med ca. 5 aktive tiurer er normalt inn til ca. 50 dekar store. Større tiurleiker kan være opptil 100 dekar store, i enkelte tilfeller større.

Før hogst skal skogeier sjekke med offentlig database, kommune eller sertifisert tømmerkjøper for å få kunnskap om tiurleiker. Har skogeier fått informasjon som ikke ligger i en offentlig database skal det tas hensyn til denne.

Uavhengig av eiendomsstørrelse og eiendomsgrenser skal en tiurleik forvaltes slik at den kan fungere lengst mulig. Det kan gjennomføres hogst når det gjøres på en måte som ikke forringer forholdene på leiken. Vurdering av om det kan hogges og planlegging av hogsten skal gjøres i samarbeid med skogbiolog eller annen kvalifisert person godkjent av sertifisert tømmerkjøper.

Avhengig av skogtype bør forvaltning av tiurleiken gjennomføres ut i fra følgende:

- I glissen furu- eller barblandingsskog på låg bonitet. Hogst bør normalt ikke utføres.
- I furu- eller barblandingsskog på middels bonitet hvor skogen har vokst seg tett og skygger ut buskvegetasjon som gir skjul. Her kan hogst som bedrer forholdene utføres.
- I granskog på middels og høy bonitet hvor skogen har vokst seg tett og skygger ut buskvegetasjon som gir skjul. Hogst kan gjennomføres der det kan brukes lukket hogstform. I skog hvor det ikke kan brukes lukket hogstform skal skogen overholdes inn til den får svekket helse eller tiurene slutter å bruke leiken.

Ved hogst inn mot leiken, skal det legges vekt på å unngå at leiken settes igjen som en «øy» i landskapet.

Der skogeier gjennom tynning tilrettelegger for etablering av ny tiurleik, og storfuglen tar arealet i bruk, kan det etter avtale med sertifisert tømmerkjøper gjennomføres hogst av den gamle tiurleiken.

Forklaring til kravpunkt 23. Hensyn til tiurleiker

Hensynene gjelder selve tiurleiken. Det er likevel i kravpunktet satt som krav at det ved hogst inn mot leiken skal legges vekt på å unngå at leiken settes igjen som en «øy» i landskapet. Unntaket her er hvis leiken er omgitt av hogstflater og ensaldret granskog som ikke kan overholdes 15-20 år fram i tid.

PRAKTISERING:

Dokumentasjon omkring hogst i tilknytning til tiurleik, f.eks. kontakt mot ornitologiske miljøer eller kommunalt skogbruksansvarlig, skal oppbevares sammen med PO-skjema.

Kravpunkt 24. Vannbeskyttelse

Kravpunktet skal sikre vannkvaliteten i vann og vassdrag og skape levesteder for arter som har naturlig tilhold ved eller i vassdraget.

Krav

Kantsoner langs vann og vassdrag

Det skal bevares eller utvikles et vegetasjonsbelte mot vann, elver og bekker med årssikker vannføring. Ved vann og langs elver og bekker bredere enn to meter, er det viktig å skape stabile flersjiktete kantsoner. Langs bekker smalere enn to meter skal buskvegetasjon og mindre trær spares for å sikre et vegetasjonsbelte langs bekken.

Bredden på kantsonene må tilpasses forholdene på stedet og kan variere innen én og samme kantsoner. Bare unntaksvil det være behov for kantsoner med bredde på mer enn en trehøyde. Vegetasjonstypene og terrengformen skal være retningsgivende for kantsonenes bredde. Med utgangspunkt i en kantsonbredde på 10-15 meter bør det justeres for følgende:

- Edellaub-, høgstaude-, storbregne- og sumpskog – vesentlig bredere (25-30 meter)
- Sumpskog mot vassdraget - bredere kantsoner.
- Tørr vegetasjon og tørt terreng mot vassdraget – smalere kantsoner.
- Énsjiktet furuskog – smalere kantsoner.
- Tett sjiktet lauvskog mot vassdraget – smalere kantsoner.

For å fange opp de spesielle forholdene som oppstår i periodevis oversvømte arealer, skal alt oversvømmingsareal inngå i kantsonen.

Hogst og pleie i kantsonen skal skje med sikte på å skape et stabilt, vekstkraftig og flersjiktet vegetasjonsbelte langs vann og vassdrag. Lauvtrær skal prioriteres i kantsonen.

Énsjiktet ustabil eldre grandominert skog kan hogges for å etablere en sjiktet kantsoner. Eventuelle lauvtrær og mindre trær spares. Slik hogst skal dokumenteres. I annen énsjiktet skog bør det ved tynning legges vekt på å etablere en fullverdig kantsoner.

Av hensyn til friluftsliv, kulturlandskap og trafiksikkerhet kan kantsonene stedvis åpnes.

Andre hensyn til vann

Følgende krav skal ivareta hensynet til vannressursene:

- Ved planlegging i skogbruket skal det legges vekt på å ivareta hensynet til vannressursene, jfr. kravpunkt 3 «Planlegging i skogbruket».
- Det skal legges vekt på å unngå forurensning av vann og vassdrag, jfr. kravpunkt 11 «Avfall og forurensning». Drivstoff skal f.eks. ikke lagres nærmere 50 meter fra vannkilde.
- Ved gjødsling i skog skal det legges vekt på å unngå avrenning mot vassdrag bl.a. ved å sette igjen en gjødslingsfri sone på 25 meter mot vann, elver og bekker, jfr. kravpunkt 18 «Gjødsling og næringsbalanse».
- Markberedning skal skje skånsomt måte og ikke nærmere enn 5 meter fra bekk med årssikker vannføring, jfr. kravpunkt 15 «Markberedning»

- Ved grøfterensk og suppleringsgrøfting skal vannet ikke ledes rett ut i bekker, elver og vann, jfr. kravpunkt 25 «Myr og sumpskog»
- Det skal legges vekt på å unngå og eventuelt utbedre hjulspor som forårsaker vann-avrenning og erosjon. Ved kryssing av elver og bekker med skogsmaskiner skal det legges vekt på å unngå kjørespor som fører til erosjon ut i elva/bekken, jfr. kravpunkt 13 «Terrengtransport».
- Hogstavfall skal ryddes bort fra bekker, elver og vann, jfr. kravpunkt 10 «Hogst».

Forklaring til kravpunkt 24. Vannbeskyttelse

Det er i kravpunktet henvist til en rekke andre kravpunkt hvor det er krav som skal ivareta hensynet til vannressursene. Det er ordlyden i disse kravpunktene som gjelder som krav.

PRAKTISERING:

Behov for kantsone skal angis på PO-skjema.

Bredden på vegetasjonsbeltet langs smale bekker (<2 m) kan variere, men er som retningslinje 5 meter på hver side.

Vurdering av hogst av ensjikta, ustabil kantsone av gran skal dokumenteres. I denne sammenheng gjerne med et bilde. En vurdering av grunnforhold, eksposisjon, erosjonsfare, gyteforhold kan inngå i dokumentasjonen. Vurderingen noteres på PO-skjema eller i eget dokument som vedlegges.

Det skal ikke plantes i vegetasjonsbelte eller kantsone som er hogget for å skape ny flersjiktet, stabil sone.

Skogloven setter krav til å opprettholde kantsonens økologiske funksjon mellom skog og annen mark, f.eks. dyrket mark.

Kravpunkt 25. Myr og sumpskog

Kravpunktet skal sikre at økologiske funksjoner til myr, myrskog og sumpskog ivaretas ved skogbrukstiltak.

Krav

Grøfting

Nygrøfting av myr og sumpskog skal ikke skje. Grøfterensk og suppleringsgrøfting kan skje så sant det ikke er behov for restaurering av nøkkelbiotoper på denne marktypen på eiendommen. Når det gjennomføres grøfterensk/suppleringsgrøfting på et areal, skal vannet ikke ledes rett ut i bekker, elver og vann.

Hogst

Så langt det er mulig av hensyn til stabilitet og foryngelse av tilstedeværende treslag, skal lukkede hogster brukes i sumpskog og myrskog og i overgangssonen mot fastmark. Der ordinær lukket hogst ikke er mulig kan småflatehogst benyttes.

Det skal ved skogbehandling legges vekt på å ivareta de økologiske funksjonene til alle myrer og sumpskoger, uavhengig av størrelse. Buskvegetasjonen er særlig viktig. Det er ikke krav om tilpasninger av hogstform for myrer og sumpskoger mindre enn 2 dekar.

Kantsone mot myr

Der det er naturlig grunnlag for det, skal en ved hogst og skogbehandling bevare eller utvikle en flersjiktet kantsone langs myrer. Det skal legges til rette for en stedegen treslagssammen-setning i kantsonen. Kantsone skal stå på fastmark, men trær på myra kan tas med i vurderingen mht. kantsonens økologiske funksjon.

Det er viktig å skape stabile kantsoner. Bredden må tilpasses forholdene på stedet og kan variere innen en og samme kantsone. Bare unntaksvis vil det være behov for kantsoner med bredde på mer enn én trehøyde. Mot myrer skal vegetasjonstypene og terrengform være retningsgivende for kantsonenes bredde. Med utgangspunkt i en kantsonebredde på 10-15 m bør en justere for følgende:

- Edellauv-, høgstaude-, storbregne- og sumpskog – vesentlig bredere (25-30 meter).
- Bratt terreng mot myr - smalere kantsone.
- Tørr vegetasjon og tørt terreng mot myr - smalere kantsone.
- Énsjiktet furuskog - smalere kantsone.
- Tett sjiktet lauvskog mot myr - smalere kantsone.
- Énsjiktet granskog - svært smal kantsone.
- Mindre myrer - ned mot 5 meter.

Det er ikke krav om etablering av kantsoner mot myrer mindre enn 2 dekar.

Det kan hogges ut enkelttrær i kantsonen, men ikke mer enn at kantsonen opprettholder sin funksjon. Alle stedegne treslag, sjiktning og nøkkelelementer i en kantsone skal være tilstede også etter eventuelt utplukk av enkelttrær. Kantsoner bør etableres og utvikles mest mulig naturlig.

PRAKTISERING:

Utforming av kantsone med kantsonebredde skal angis i PO-skjema.

Skoglovens krav tilsier at en også mot dyrket mark må bevare kantonens økologiske funksjon." Bare i unntakstilfeller vil dette medføre at en sparer store grantrær helt inntil dyrket mark. Hovedsakelig bør enkelte store lauvtrær med "flerbruksfunksjon" (biomangfold, visuell-/landskapsverdi), som f.eks. osp og selje, spares. Hovedsakelig skal busksjikt og undertrykte trær spares, og en bør tilstrebe en stigende høyde på vegetasjonen i kantsona fra jordet inn mot skogen. Som retningsgivende bør denne kantsone være minimum være 5 meter bred. Hensynet til jordbruksproduksjonen skal imidlertid tillegges stor vekt.

Kravpunkt 26. Brannpåvirket skog

Kravpunktet skal sikre livsbetingelser for arter som er mer eller mindre avhengige av brent skog som livsmiljø.

Krav

Ved skogbranner i eldre skog der mer enn 5 dekar er brannpåvirket, skal 5 dekar pr. eiendom settes igjen urørt i 10 år. Ved skogbranner i eldre skog på arealer mindre enn 5 dekar settes hele arealet igjen urørt i 10 år.

Avsatt brent skogareal skal i løpet av 10-årsperioden for avsetning vurderes i forhold til kravpunkt 21 - Nøkkelbiotoper.

Ved skogbranner større enn 100 dekar skal avsetning av arealer vurderes av skogbiologisk fagkompetanse og være faglig begrunnet.

Kravpunkt 27. Kulturminner og kulturmiljøer

Kravpunktet skal sikre at det tas hensyn til kulturminner og til jordbrukets kulturlandskap.

Krav

Kulturminner

Alle kulturminner fra før 1537 og alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk fredet, jfr. kulturminneloven. I tillegg skal det også tas hensyn til andre kjente og verdifulle kulturminner.

Det er skogeiers ansvar å gjøre seg kjent med hva som er registrert av kulturminner i skogen, jfr. databasene Askeladden eller Kulturminnesøk, og ta hensyn ved hogst og skogbehandling. Regional kulturminnemyndighet skal konsulteres hvis hogst eller andre skogbrukstiltak kan komme i konflikt med fredet kulturminne.

Normalt kan skog avvirkes på eller ved kulturminner. Størst risiko for ødeleggelse av kulturminner er ved terrengkjøring med lastetraktor/stor skogstraktor. Slik kjøring bør ikke gjøres nærmere kjent kulturminne enn 5 meter.

Det skal ikke markberedes nærmere enn 5 m fra ytre kant av kulturminnet og innenfor registrerte kulturmiljøer, jfr. kravpunktet om kulturminner og kulturmiljøer.

Kulturmiljøer

Det skal ikke aktivt etableres ny skog på kulturmarker mindre enn 5 dekar i skoglandskapet. Unntaksvis kan det etableres skog der omdisponering er godkjent av kommunen etter § 9 i Jordloven, forutsatt at det ikke er i strid med hensyn til verdifulle kulturminner eller kulturmiljøer.

Forklaring til kravpunkt 27. Kulturminner og kulturmiljøer

Det er nulltoleranse mot terrengkjøring og markberedning nærmere enn 5 m mot fredete kulturminner, med mindre dette er forhåndsavklart med kulturminnemyndighet.

PRAKTISERING:

Tiltak som grenser inn mot kulturminner og kulturmiljøer skal dokumenteres på PO-skjema. Plassering av høgstubber rundt kulturminner er et godt tiltak for å redusere risiko for skadelig terrengtransport på kulturminne.

Det oppfordres til å kontakt med Fylkesarkeologen hos fylkeskommunen eller tømmerkjøper ved tvil om gjennomføring av skogtiltak nær fredet kulturminne.

Kontakt mot historielag eller enkeltperson med lokalkunnskap om kulturminner og miljø, er hensiktsmessig for å avklare aktuelle lokaliteter. Dokumentasjon skal oppbevares.

VEDLEGG

Bildet under viser Plan- og oppfølgingsskjema (PO-skjema) fra NORTØMMER. Skjema oppdateres kontinuerlig og planleggere henvises til våre hjemmesider for å laste ned siste versjon. Skjema på nett og fra miljøstyringssystemet til NORTØMMER kan avvike noe i utseende, men innholdet er likt.

Oppdatert PO-skjema kan lastes ned fra <http://nortommer.no/> og http://skogsertifisering.no/om_norsk_skogsertifisering/skjemaer_og_rapporter/

Eiendom:	Teig		Kommune	
Plan				
Utgangspunkt, tiltak og hensyn	Bestand			
				Sum
Beskrivelse av tiltak				
Hogstareal (daa)				
Hogstform (Fl, Sf, Sk, Gj, Fr) ²				
Hogstkvantum (m3)				
Planlagt fryngelse etter hogst (Mb, pl, nat) ³				
Andel gran (10-deler)				
Andel furu (10-deler)				
Andel løv (10-deler)				
Ved lukkede hogster:				
Uttak av treantall (i %)				
Uttak av volum (i %)				
Spesielle hensyn				
Berører hogsten nøkkelbiotop/MiS ¹				
Berøres areal med behov for kantsone ¹				
Berøres villtbiotop ¹				
Berøres andre naturverdier ⁴				
Berøres kulturminner ¹				
Berøres stil/løype el. a. friluftsliv-verdier ¹				
Når er eksterne informasjonen sjekket ⁴				
Behov for spesielle sikkerhetstiltak ⁵				
Behov for offentlig godkjenning				
Driftstilpasninger				
Antall livsløpstrær som gjensettes pr. Ha.				
Behov for tilrettelegging av driftsvei				
Kjøring i bekk som krever spesielle hensyn ¹				
Hogst for andre formål enn skogbruk				

Alle planlagte tiltak er inntegnet på kartutsnitt ¹ Ved forekomst angis utfyllende informasjon nedenfor og på kart.

² Hogstformer: Fl = Flate, Sf = Småflater, Sk = Skjerm, Gj = Gjennomhogst, Fr = Frøtrestilling.

³ Planlagt fryngelsesform etter hogst: Mb=Markberedning, pl=plantning, nat=naturlig fryngelse.

⁴ Skriv dato. Omfatter bl.a. : www.kilden.nibio.no, viltkart, www.artsdatabanken.no, www.kulturminnesok.no.

⁵ F.eks. til-legging av tømmer nær bebyggelse/boligområde, strømførende kabler, utfordrende turtrafikk

